

Príhovor rektora PU v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., na slávnostnom zasadnutí VR PU dňa 24.6.2014

Dnešný deň patrí medzi tie významné dni, keď sa stretáva Vedecká rada Prešovskej univerzity v Prešove spolu s hosťami z ďalších domácich i zahraničných univerzít i ďalších pracovísk, na jednom zo svojich slávnostných zasadnutí. Toto mimoriadne podujatie sa uskutočňuje pri príležitosti udelenia titulu DOCTOR HONORIS CAUSA nášmu vzácnemu hosťovi – slovenskému politikovi a štátnikovi, prozaikovi, dramatikovi, scenáristovi, cestovateľovi – Ing. Rudolfovi Schusterovi, PhD. – prezidentovi Slovenskej republiky v rokoch 1999-2004.

Pri osobnosti Rudolfa Schustera musíme zaevidovať podstatný fakt – je to reprezentatívna osobnosť slovenskej kultúry, spoločenského života, politiky i literatúry druhej polovice minulého storočia a prvého, takmer pätnásťročia nastupujúceho milénia. V našej slovenskej kultúre každodennosti nepôsobí prirodzeným spôsobom tradičná židovsko-kresťanská úcta k významným osobnostiam verejného, vedeckého a umeleckého života. Neosvojili sme si ani francúzsko-európsku úctu k „ancién“ minister, „ancién“ prezident, ktorí bývajú vždy ozdobou významných spoločenských podujatí. My na pôde nášho slávnostného zasadnutia sa usilujeme o zaplnenie tejto niky a vzdáme hold udelením spomínaného titulu osobnosti bývalého prezidenta SR, ktorý sa začiatkom tohto kalendárneho roku navyše dožil významného okrúhleho životného jubilea. Symbolický charakter dnešného stretnutia podčiarkuje aj fakt, že si v tomto roku pripomíname desiate výročie od vstupu SR do EÚ a NATO, k čomu rozhodujúcim spôsobom svojimi diplomatickými aktivitami prispel Rudolf Schuster.

Práve dnes, v kontexte aktuálnych geopolitických a geoeconomických turbulencií, si môžeme lepšie uvedomiť význam tohto civilizačného ukotvenia, o ktoré sa náš laureát zaslúžil.

Vážené slávnostné zhromaždenie,

keď dnes navrhujeme Rudolfovi Schusterovi udeliť akademický titul Dr. h. c. „z odboru slovenská literatúra“ chápeme to ako „pars pro toto“ – signalizujeme tým pestrú variétu kultúrnych, spoločenských, politických i literárnych aktivít. Potvrdzujú to základné biografémy neobyčajne dynamického života tejto osobnosti. Narodil sa 4. januára 1934 v Košiciach, v rokoch 1950 – 54 študoval na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Košiciach, v období rokov 1954 – 1959 na Stavebnej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Následne vstúpil do praxe v súlade so svojou odbornou profiláciou - od roku 1960 pracoval ako projektant Krajského projektového poľnohospodárskeho ústavu a

v rokoch 1960 – 1962 bol pracovníkom Ústavu hydrológie a hydrauliky SAV v Bratislave. Od roku 1962 sa vracia na východné Slovensko, aby bol 12 rokov zamestnancom Východoslovenských železiarní Košice. V 70. rokoch minulého storočia vstupuje do politického diania na Slovensku, o čom svedčia jeho profesijné i politické ambície: v rokoch 1974 – 1983 je podpredsedom Národného výboru mesta Košice, v nasledujúcom trojročí pracuje ako primátor Košíc, v rokoch 1987 – 1989 je predsedom Krajského národného výboru v Košiciach, následne vykonáva 2 roky funkciu predsedu Slovenskej národnej rady v Bratislave. Od roku 1990 je veľvyslancom ČSFR v Kanade, potom v roku 1993 pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR v Bratislave, na 5 rokov sa vracia do Košíc, kde zastáva funkciu primátora mesta. Jeho spoločensko – politická činnosť vrcholí v júni 1999, vtedy sa stáva, ako prvý zvolený občanmi v priamych voľbách, prezidentom Slovenskej republiky.

V spomínaných súvislostiach sa nám žiada na margo činnosti Rudolfa Schustera v minulosti niekoľko poznámok. Nechceme hodnotiť, skôr pripomenúť.

Akokoľvek sa budeme dívať na úlohu Rudolfa Schustera ako predsedu SNR v roku 1989, musíme priznať, že rozhodnutia, ktoré zaujal zabránili násilnostiam a otvorili pokojnú cestu k veľkej celospoločenskej zmene. V spomínanej funkcii sa podieľal na tvorbe nových orgánov, ako aj na výmene „starých štruktúr novými“. Dokázal viesť produktívny dialóg s vtedajším VPN, usiloval sa o to, aby sa moc odovzdala pokojnou cestou. Fakty o celom tomto procese môžeme nájsť v jeho memoárovej knihe Ultimátum.

Aj misia diplomata v Kanade vykazuje pozitíva. A návrat do komunálnej politiky v úlohe primátora Košíc predstavuje veľké pozitívum, ktoré prezentuje krásu rekonštruovaného historického jadra Košíc, čo vecne a pravdivo dokumentuje aj knižná monografia Hlavná.

Vieme dobre, aké vymedzené kompetencie má štatút prezidenta SR. Oстане pravdou, že Rudolf Schuster v úlohe prvého muža SR naplnil konkrétnymi činmi, najmä reprezentačnú a zahraničnú funkciu. V jeho programe zreteľne rezonovala vždy zásada etickej a sociálnej spravodlivosti, tolerancia politickej, národnostnej, konfesionálnej rozdielnosti, zmysel pre budovanie štátnej suverenity, hospodárskeho, vedeckého a kultúrneho rozvoja. Musel si, pravda, vyriešiť základnú otázku: akú politiku môže a má vytvárať prezident malého národa vo vzťahu k politike veľkých národov a štátov. Už pred prezidentskými voľbami vo svojej koncepcii signalizoval vyviesť Slovensko v medzinárodných súvislostiach z latentnej izolácie. Ťažil zo svojej jazykovej disponovanosti, z diplomatických dispozícií nadobudnutých aj z viacročnej politickej praxe, ako aj z kontaktov s poprednými európskymi politikmi, s ktorými si tykal (Rauch, Gonc, Klestil, Kučma, Gorbačov, Kwaśniewski, Havel atď.).

Osobitne sa vynímajú jeho zásluhy pri zjasňovaní medzinárodných vzťahov, pri stavaní komunikačných a diplomatických mostov so štátmi V-4, so štátmi západnej Európy, USA, Kanady, s arabskými štátmi, s Čínou a Ruskom. Záujem o svet nestratil ani po ukončení svojej služby prvého občana nášho štátu. Je vášnivým cestovateľom a svoje cenné poznatky a fotodokumentáciu z mnohých ciest sprostredkúva verejnosti vo svojich impozantných publikáciách.

K našej alma-mater má dnešný laureát veľmi blízky vzťah. Už druhé funkčné obdobie zastáva pozíciu podpredsedu Správnej rady Prešovskej univerzity a prejavuje nesmierny záujem a ponúka cenné odporúčania pre jej ďalší rozvoj.

Vážený pán prezident,

pre našu univerzitu je ct'ou, že vám dnes môžeme odovzdať diplom, potvrdzujúci rozhodnutie najvyššieho vedeckého grémia tohto akademického pracoviska – Vedeckej rady Prešovskej univerzity, menovať vás čestným doktorom, doktorom honoris causa Prešovskej univerzity v Prešove.

V Prešove 24.6.2014

prof. RNDr. René Matlovič, PhD.